

LitLab Leesclub

Leesclub 50: Familie & identiteit

Het wit en het purper van Willemijn van Dijk

Spelregels

In deze leesclub discussieer je met een groepje van 4 tot 6 lezers over *Tirza* van Arnon Grunberg. Je doet dat aan de hand van kaartjes met vragen over de tekst. De leesclub begint met een korte inleiding, die een van de spelers voorleest. Daarna volgen 4 rondes:

1. Ronde 1 bestaat uit 5 quizvragen over de tekst. Een van de spelers leest de vragen voor en alle spelers (inclusief voorlezer) schrijven hun antwoorden op een blaadje. Na het omdraaien van de laatste vraag verschijnen de juiste antwoorden in beeld. Daarna berekent iedereen zijn score.
2. Ronde 2 is een algemeen vragenrondje over de tekst: de spelers benoemen om de beurt wat ze onduidelijk vonden en proberen samen een antwoord te vinden. Als de grootste onduidelijkheden opgelost zijn, begint ronde 3.
3. Degene met de meeste goede antwoorden op de quizvragen mag als eerste een kaartje van de discussievragen omdraaien van een stapel naar keuze. Hij of zij geeft antwoord op de vraag, waarna de rest mag reageren. Vervolgens kiezen de overige spelers om de beurt een kaartje van een van beide stapels. Als een discussievraag herhaalt wat eerder in het gesprek al aan bod gekomen is, mag de speler die aan de beurt is een volgende kaart omdraaien. Dit gaat zo door totdat alle kaartjes omgedraaid zijn.
4. Aan het einde van de discussie komen de spelers samen tot een oordeel over de tekst. In ronde 4 geven ze een oordeel uitgedrukt in sterren en motiveren zij hun keuze.

Deze leesclub werd ontwikkeld door de redactie van LitLab, een digitaal laboratorium voor literatuuronderzoek op de middelbare school. Ga voor meer lesmateriaal naar www.litlab.nl. Een docentenhandleiding en een didactische verantwoording van deze werkvorm zijn beschikbaar via www.litlab.nl/docenten.

Deze leesclub is gratis beschikbaar onder de Creative Commons licentie 'Naamsvermelding-NietCommercieel-GelijkDelen 4.0 Internationaal'.

Inleiding

‘Nu moet ik weg. Maak je geen zorgen, je komt goed terecht. Je bent een bijzondere jongen. Je bent slim, dat zal je van pas komen. Maar loop er niet mee te koop, wees zuinig met wie je vertrouwt. Als je weg wilt blijven uit de arena en de mijnen, wees dan niet slim maar gehoorzaam.’ (p.17)

Het wit en het purper is een historische roman van Willemijn van Dijk over de Griekse vrijgelatene Pallas. Pallas wordt te vondeling gelegd, verkocht aan een Romeinse slavenhandelaar en komt na aankomst in Rome terecht in het huishouden van Antonia Minor, een nicht van de machtige keizer Augustus. Nadat Pallas na vele jaren uit zijn slavernij wordt bevrijd, treedt hij in dienst van het keizerlijk hof. Daar schopt hij het tot de persoonlijke boekhouder en adviseur van keizer Claudius.

Zo wordt Pallas een van de machtigste en rijkste mannen van Rome, tijdens een periode waarin het Romeinse Rijk zijn hoogtijdagen beleeft. Toch zal hij zijn vrijheid nooit helemaal terugkrijgen. Zijn armoedige achtergrond blijft hem achtervolgen. De Romeinse wetten schrijven namelijk voor dat hij als vrijgelatene in dienst blijft van de keizerlijke familie. Bovendien raakt hij zo ver verstrikt in de machtsstrijd aan het Romeinse hof dat hij geen andere keuze heeft dan de bevelen van de keizer en de keizerin blind op te volgen. Moet hij zijn beschermheren en -vrouwen blijven gehoorzamen? Wat kan hij beginnen tegen zijn nieuwe ‘familie’, als man zonder machtige voorouders?

Ronde 1: Quiz

Draai de 5 kaartjes met quizvragen een voor een om en noteer allemaal het antwoord op een blaadje.

Ronde 2: Vragenrondje

Wat vond je onduidelijk in *Het wit en het purper*, wat begreep je niet zo goed? Formuleer om de beurt een vraag over de tekst en probeer samen tot een antwoord te komen.

Ronde 3: Discussievragen

De speler met de meeste goede antwoorden op de quizvragen mag als eerste een kaartje omdraaien van een van de twee stapels met discussievragen.

Ronde 4: Oordeel

Geef *Het wit en het purper* samen een waardering uitgedrukt in sterren. Beargumenteer vervolgens jullie keuze. Wat vonden jullie goed en wat juist minder goed? Heeft de discussie jullie individuele oordeel veranderd, en zo ja, hoe? Probeer voorbeelden en argumenten te halen uit jullie reacties op de discussievragen.

Quizvraag 1

In welk jaar begint het verhaal?

1. 70 voor Christus
2. 7 na Christus
3. 70 na Christus

LitLab

Quizvraag 2

Hoeveel echtgenoten heeft Agrippina laten vergiftigen?

LitLab

Quizvraag 3

Hoe heet de beroemde filosoof en leermeester van de jonge Nero?

LitLab

Quizvraag 4

Wat is de familierelatie tussen Claudius en Agrippina?

LitLab

Quizvraag 5

Keizer Gaius Julius Caesar heeft als bijnaam 'Caligula'. Wat betekent die bijnaam?

LitLab

Antwoorden

1. Antwoord 2: 7 na Christus
2. Twee echtgenoten (Crispus en Keizer Claudius)
3. Seneca
4. Claudius is Agrippina's oom
5. Laarsjes / soldatenlaarsjes

LitLab

Feest der herkenning? 1/8

Wat wist je al van het Romeinse Rijk voordat je dit boek las?

Feest der herkenning? 2/8

Vond je het moeilijk om een boek te lezen over een tijd die zo lang geleden is? Leg uit wat dit boek moeilijker of juist makkelijker maakte om te lezen in vergelijking tot andere romans die je gelezen hebt.

Feest der herkenning? 3/8

Pallas heeft een totaal ander karakter dan zijn losbandige broer Felix. Op wie lijkt jij zelf het meeste, en waarom?

Feest der herkenning? 4/8

Is het volgens jou gerechtvaardigd om, net als Pallas, alles te doen om je eigen familie een betere toekomst te geven? Op welk moment in het verhaal trek jij een grens?

Feest der herkenning? 5/8

In deze roman wordt duidelijk dat het leven in Rome volledig afhankelijk is van familiebanden. Is dat volgens jou nog steeds zo: heb je een voorbeeld uit je eigen leven waarin je een voor- of nadeel ondervond van je familieachtergrond?

Feest der herkenning? 6/8

Het Romeinse hof wordt in deze roman omschreven als een 'slangenkuil', waarin iedereen alleen maar uit is op macht. Zie je overeenkomsten met de machtscentra van onze eigen tijd (Den Haag, Brussel, Washington enz.), en zo ja, welke? Zo nee, wat is er volgens jou anders aan het Romeinse hof?

Feest der herkenning? 7/8

Heeft dit verhaal je iets geleerd over de geschiedenis van het Romeinse Rijk? Leg uit wat je door het verhaal nu beter begrijpt over dit onderwerp.

Feest der herkenning? 8/8

Heeft dit boek je iets geleerd over de gevaren van een dictatuur in *onze* tijd? Zo ja, leg uit wat, zo nee, leg uit waarom dit verhaal jou geen actuele lessen heeft geleerd over dit onderwerp.

Feest der
herkenning? 3/8

Feest der
herkenning? 2/8

Feest der
herkenning? 1/8

Feest der
herkenning? 6/8

Feest der
herkenning? 5/8

Feest der
herkenning? 4/8

Feest der
herkenning? 8/8

Feest der
herkenning? 7/8

Stof tot nadenken? 1/8

Lees het citaat uit de inleiding nogmaals. Pallas krijgt dit advies van zijn adoptievader wanneer hij aan de slavenhandelaar wordt verkocht. In hoeverre heeft hij dit advies opgevolgd?

Stof tot nadenken? 2/8

Heeft Pallas volgens het verhaal een keuze om te doen wat hij wil, of kan hij geen kant op?

Stof tot nadenken? 3/8

Zodra Agrippina Pallas voor haar karretje gespannen heeft, nodigt ze hem uit in haar slaapkamer. Wat is het effect van deze seksscène op het karakter van Pallas?

Stof tot nadenken? 4/8

Wanneer Felix laat doorschemeren dat hij ook wel eens het bed gedeeld heeft met Agrippina, wordt Pallas woest. Kun je dat verklaren: is er alleen sprake van jaloezie, of is er nog iets anders aan de hand?

Stof tot nadenken? 5/8

Hoe zou jij de drijfveren van Agrippina omschrijven: wat is haar ultieme doel?

Stof tot nadenken? 6/8

Geven de autobiografische fragmenten van Agrippina in het verhaal je een beter zicht op haar drijfveren, of laat ze daarin niet helemaal zien wie ze echt is? Leg je antwoord uit.

Stof tot nadenken? 7/8

Willemijn van Dijk schrijft in haar epiloog dat vrijwel alle personages in het verhaal echt bestaan hebben en dat haar verhaal gebaseerd is op uitvoerig archiefonderzoek. De echte Pallas heeft bijvoorbeeld een eigen Wikipediapagina. Vind jij dat we *Het wit en het purper* kunnen gebruiken in de geschiedenisles om iets te leren over het Romeinse Rijk, en waarom wel of niet?

Stof tot nadenken? 8/8

Het verhaal verwijst twee keer naar Phaëton, een mythische figuur die de zonnewagen wilde besturen maar door zelfoverschatting uiteindelijk neerstortte. Ook het omslag van het boek toont een vallende figuur. Je zou deze verwijzingen kunnen opvatten als een les voor Pallas, en misschien ook voor jou als lezer. Kun je dat uitleggen?

Stof tot
nadenken? 3/8

Stof tot
nadenken? 2/8

Stof tot
nadenken? 1/8

Stof tot
nadenken? 6/8

Stof tot
nadenken? 5/8

Stof tot
nadenken? 4/8

Stof tot
nadenken? 8/8

Stof tot
nadenken? 7/8